

Бібліографія.

Спиридон Черкасенко. Хвилини. Збірка поезій. Накладом Української Видавничої Спілки. У Києві, 1909. Стор. 49+II.
Ціна 20 коп.

На стіні висить батьківська стара бандура. Ослабли струни на ній, бо забуто її: ніхто не торкається струн чарівних. Та ось приходить молодий поет і боязно проводить рукою по мовчазній струні. Полився згук і ростопив він поетові серце. Й від того часу,—каже поет,—

...Я бандури

Не випускаю із руки

І все на ній силкуюсь, хмурий,

Заграти гарно, як батьки (стор. 5).

Так вияснює генезу своїх поетичних настроїв сам д. Черкасенко. Признання, як на наші часи, незвичайно цінне й характерне, бо треба просто не аби-яку громадянську сміливість мати, щоб підчас усякого декадансу, голосної зневаги до „старих мотивів“ та „старих тем“, підчас бунту „молодих муз“ та всяких дитячих вибриків—признатись молодому поетові, що він силкується грати— „як батьки“. Адже, звичайно, молоді поети починають з того, що згорда та зпишна заявляють, скільки голосу вистачить, що у їх нема предків, що вони сами собі предки і не

мають нічого спільного з „батьками“, але йдуть власним шляхом, не зважаючи на все минуле, і знати не хочуть ніяких попередників та батьків. Дарма, що такий початок часто буває й кінцем для претензійних безбатченків і сьогоднішня демонічна натура в пишному плащі завтра смирененько примоститься десь у куточку в подертих лахманах і ні пари з уст не пустить—все ж таки перший ступінь з гуком та стуком силкується зробити. І ось на тобі—така надзвичайна заява з уст молодого письменника!..

Надзвичайна, але—зрозуміла, скоро прочитаєш невеличкий його збірничок „Хвилини“. Тут єсть одгадка на ту чудну загадку, чому так сталось. Бо от перед молодим поетом роздоріжжя стелиться на два боки, рвуть його на частки протилежні бажання і чутно голоси:

Покинь життя, навк від його одсахнись,
Кохайся і живи в довічній лиш красі,
Лиш їй самій кади, вклоняйся і молись,
Покинь життя привади всі.

Життя—того, певна річ, яким звичайно ми живем, з його болями та радощами, невиплаканими слізьми й неподіленими муками, з його великими й ясними сторонами та і з темними й холодними тінями. Так принадно втікти від його, сховатися серед краси, якій тільки одній люблять складати гимни новітні поети, а на грішній брудній землі, про мене мовляв, нехай хоч і западеться все. Принадно, що й казати, та—кінчає д. Черкасенко—

Немає сил... Бо серця думи потайні—

Усі! усі—з життям вродились і умруть

В йому,—вони лиш відгуки його смутні:

Нема його—й вони заснуть (стор. 32).

Ось через віщо д. Черкасенко не вишов на ниву поетичної творчости безбатченком, ось чому він не соромиться до батьків признатись. Він знає і розуміє, що не то сором, щоб переняти на себе гарне діло від попередників, а то сором—забудьком тинятись по світу, стаючи проте на котурни й випинаючись на ввесь, невеличкий, часто, зріст гукати: „я сам собі предок“...

Знає й розуміє д. Черкасенко, що не поривати звязків з батьками не значить—переспівувати вічно старі теми з чужого голосу, і через те він міг написати таку, напр., сильну і свіжу картину ночі:

Спускає ніч серпанок свій таємний,

Горять зірки, мов тихая любов,

І світ страшний хова свій образ темний—

На йому кров... усюди кров...

О, ніч-збавителько пречистая, святая,

В жалобу смерти ти його повий,

Хай щезне він од краю і до краю,—

Покрий його... навк покрий...

Даремно все!.. Бо образ той кривавий

Не вкриве й ніч... Він тут... мовчи... мовчи...

І в пітьмі він малюється яскравий—

І важко дихає вночі... (стор. 10).

Тема стара, як світ старий, але молодий поет зумів у ній знайти свіжі краски і уложити їх на картині в новій комбинації.

Не всі однакової ціни й вартости поезії у д. Черкасенка—єсть у його й досить шаблонів та тривіальнів,—напр., „Весна“ з дуже вже водянистим:

Присягався ж колись гірко

Не йняти віри всім жінкам (ст. 25).

Так само й що до форми трапляються подекуди і слова, і цілі вирази, що мов батогом по уху ляснут: „голівонька удала“, „лепістки“, „невгомонний очерет“ і т. и. Але все ж невеличкий збірничок д. Черкасенка містить і справді таки гарні речі та поетичні. Чудово передає, напр., настрій тиші і самотности поезія „Вечір у степу“ (37 стор.), бадьоро кличе на боротьбу, „Дзвін“ (стор. 41), темним жахом повіті малює з шахтарського побуту (стор. 43—48). Автор на добрій стоїть стежці і тільки й можна йому побажати, щоб нею простував, не звертаючи, і розробляв та розгортав ті щасливі зародки доброї поезії, що позначаються в його першому збірничкові. Тоді може придбає наше письменство нового поета, з яким не сором буде й на люде показатись.

Сергій Єфремов.